

Šachy

Ročníková práce

Školní rok 2022/2023

Školní rok: 2022/2023
Autor: Jan Novotný 9.A
Konzultant: Bc. Petr Grulich

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracoval samostatně a použil jsem pouze zdroje uvedené na konci této práce.

V Šošůvce 25. 5. 2023

Jan Novotný

Poděkování

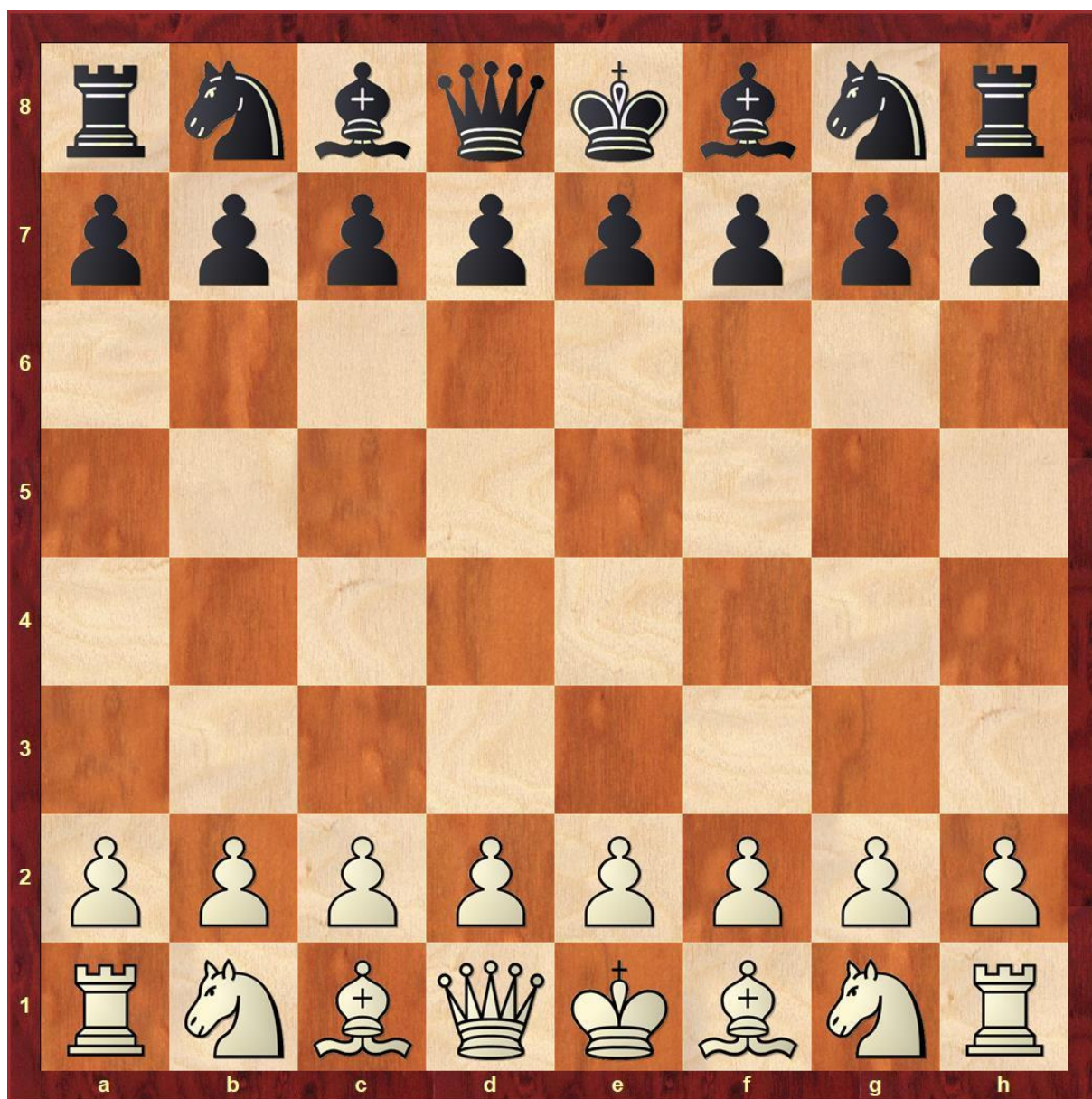
Děkuji svému konzultantovi Petru Grulichovi za informace a zdroje, které mi poskytl k vypracování této ročníkové práce.

Obsah

1. Co jsou šachy	5
2. Figurky	6
3. Pravidla.....	8
4. Taktika	9
5. Maty.....	10
6. Mistrovství světa	12
7. Významné osobnosti	13
8. Moje šachová kariéra.....	14
9. Závěr	15
8. Resumé	15
9. Zdroje	16

1. Co jsou šachy

Šachy neboli šach jsou desková hra pro dva hráče, která je v dnešní době považována i za sportovní odvětví. Moderní forma vznikla v 15. století. Šachy se hrají na čtvercové šachovnici rozdělené na 8x8 polí střídavě černých a bílých. Na začátku má každý hráč 16 figurek, 8 pěšců, 2 střelce, 2 jezdce, 2 věže, dámu a krále. Partii zahajuje pokaždé bílý hráč a černý odpovídá na jeho tah. Cílem hry je dát mat, zahrát tedy takové napadení soupeřového krále, které nejde odvrátit.

2. Figurky

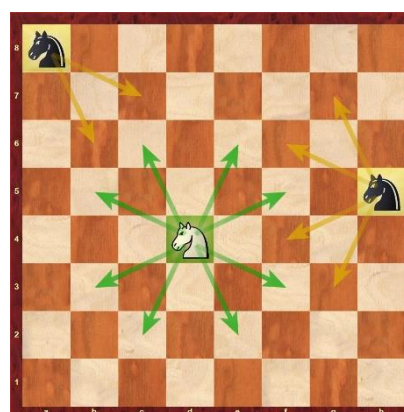
Pěšec: je figurka s kvalitou za 1. může se posunovat jenom o jedno pole, ale v začátečním tahu na svém poli se může posunout o dvě pole, vyhazovat ale může jenom o jedno pole svisle.

Střelec: je figurka s kvalitou za 3, může se posunovat svisle a vyhazovat jenom svisle.

Jezdec: je figurkou s kvalitou za 3, může se posunovat do písmene „L“ a jako jediná figurka může přeskakovat jiné figurky.

Věž: je figurka s kvalitou za 5, může se posunovat do stran (vodorovně, svisle).

Dáma: je figurka s kvalitou 11 a může se posunovat jako střelec a věž.

Král: je figurka, která nemá hodnotu, protože se nedá vyhodit. Musíte mu dát mat a tímto tahem hráč vyhrává partii.

3. Pravidla

Pro hru potřebujeme šachovnici, což je deska 8x8 polí, která má střídavě tmavá a světlá pole. Na desku lze pohlížet jako na 8 sloupců a 8 řad. Na desce můžeme vidět také diagonály (úhlopříčky- šikmá políčka stejné barvy). Sloupce se označují zleva doprava písmeny a-h, řady nahoru a dolů 1-8 z pohledu bílého. Pomocí kombinace příslušného písmene a čísla je možné jednoznačně pojmenovat jakékoliv libovolné pole šachovnice.

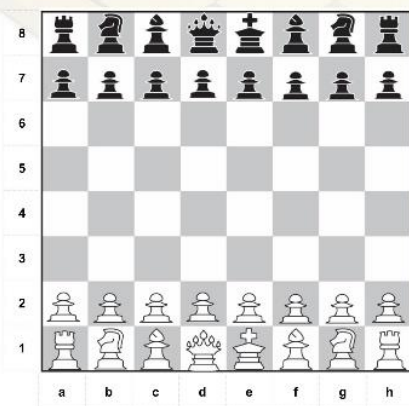
CHESS RULES & STRATEGY

Setting Up the Board

SETTING UP THE BOARD: The board should be set up with the white square in the nearest row on the right, 'white on the right'. If this isn't done the king and queen will be mixed up. Shake hands across the board before the game starts. White always moves first.

RANKS AND FILES: Going from left to right the vertical rows on the board, called files, are labeled a through h. The horizontal rows, called ranks, are numbered 1 to 8. The 1 is white's side of the board; 8 is black's side. This system can be used to show what square a piece is on, in a way like the game Battleship. When the board is set up the square a1 will be on the white player's left side.

How They Move

PIECES AND HOW THEY MOVE: Once you move a piece and take your hand off it, you cannot change your move, unless your opponent lets you, which they do not need to do. However, you may touch a piece, consider a move, and put the piece back in its original position, as long as you don't take your hand off the piece during the process.

PAWN (P): White pawns start on rank two, black pawns on rank 7. The first time a pawn is moved it can move forward either one or two ranks. It cannot jump over another piece. After it has moved once, whether it has moved up one or two, a pawn can only move one square forward at a time, and it cannot move backward. If a pawn advances to the end rank (8 for white, 1 for black) then it is promoted, which means it is exchanged for any other piece, with the exception of a king or another pawn. No pieces are moved from the chessboard itself; in this way a color can have two (or more) queens at the same time. The pawn's "value" is 1.

KNIGHT (N): Knights move in an L-shaped pattern. A knight moves one square over and two squares up, or two squares over and one square up, one square over and two squares back, etc. as long as the same shape and size of the jump is maintained. The knight is the only piece that can jump over other pieces; it jumps straight to a square without disturbing any of the pieces in between. Knights are generally brought out early, and this is good. The knight's value is 3.

BISHOP (B): The Bishop moves diagonally, any distance along a diagonal, without jumping over any pieces. A bishop that starts on a black square will always be on a black square, so it can only get to half the squares on the board. The bishop's value is 3.

ROOK (R): The Rook moves in a straight line in any direction, as many spaces as it likes, without jumping. Rooks shouldn't usually be used until later in the game, and should almost never be brought out at the beginning, because they will be harassed by pawns and other pieces, wasting time for the player who brought out the rook. This piece might also be lost by being brought out early, which is bad because the rook is valued at 5.

QUEEN (Q): The Queen is the most powerful piece, as it can either move diagonally or in a straight line, which makes it like a bishop and rook put together. The queen cannot move like a knight. When the board is set up the queen always starts on her own color, so the white queen always starts on a white square. The queen is worth 9 points because she can move to so many places on the board so quickly.

KING (K): The most important piece on the board is the King. The king can move one and only one space at a time, in any direction (left, right, forward, backward, and diagonally). The capture of the king is the object of the game.

4. Taktika

Taktikou je chápána část šachové hry, která se vyznačuje promyšlením konkrétních variant, nikoliv tedy rozmýšlením plánu hry jako v případě šachové strategie. Obvykle se soustřeďuje na krátkodobé akce – tak krátkodobé, že mohou být předem propočítány lidským hráčem nebo počítačem. Hloubka kalkulace přitom ovšem závisí na hráčových schopnostech nebo rychlosti procesorů, ale také na charakteru pozice: v klidných pozicích s mnoha možnostmi na obou stranách není hlubší kalkulace možná, zatímco „taktické“ pozice s omezeným počtem vynucených variant umožňují propočítávat velmi dlouhé posloupnosti tahů.

Dále uvádím několik z nich:

Zahájení šachové hry si musí daný hráč předem promyslet. Musíte mít promyšlené, jak budete zahajovat hru. Nejlepší je předvídat tahy, které daný soupeř může zahrát a které zahrát nemůže. Tady máte několik z nejpoužívanějších zahájení.

Dámský gambit

Dámský gambit je šachové zahájení spadající do skupiny zahájení her.

Začíná se 1.d4 černý se brání tahem 2.d5 a bílý hraje další tah 3.c4. Nejlepší tah 4.e5 a další tah se hraje 4.Jf3-Jc3, další tah za černého 5.Jf6-Jc6 a dalším tahem za bílého je na hráči za stolem.

Sicilská obrana

Poprvé se o tazích 1.e5-4 zmiňuje Polerio v roce 1594, svůj název tato obrana získala o několik desetiletí později, když jej Greco nazval il guiooco siciliona (sicilská hra). Sicilská obrana se hraje tak, že bílý táhne na 1.e4, černý zahraje 2.c5, což znamená základní postavení v sicilské obraně.

5. Maty

Mat je jeden ze zakončení šachové partie a pár z nejrychlejších matů vám ukážu.

Šustr mat

Tomuto tahu se také říká Ovčácký mat. Jde o čtyřtahový mat, který se vyznačuje častým útokem na bílého dámou na pole f7 nebo taky na h5 s cílem napadnout pěšce f7 za pomoci střelce z c4 například tahy 1.e4-e5 2.Sc4-Jc6 3.Df3-d6 4.Dxf7. Tento mat, když se nepovede, je pro bílého špatným startem, protože má na začátku dámu ve hře.

Mat bláznů

Tento mat se považuje za nejrychlejší mat. Je možné ho zahrát ve třech tazích dá mat bílý, nebo ve dvou černý, případně pro označení jednoduchých matů vzniklých na stejném principu o pár tahů později. Jako klasický model lze použít tahy 1. f3 e5 2. g4 Dh4 mat může být ale i 1. f4 e6 2. g4 Dh4 mat a podobně a 1. e4 g5 2. d4 f6 3. Dh5 mat.

6. Mistrovství světa

Mistrovství světa v šachu je soutěž o titul mistra světa, která se koná od roku 1889. Organizátorem je FIDE, od roku 1993 existoval konkurenční titul od organizace PCA. V roce 2006 došlo ke sloučení obou titulů. Existují také samostatná mistrovství pro ženy, pro hráče do 20 let, pro seniory a pro děti. Oddělená jsou také mistrovství v rapidu. Rekord nejdélšího držení nejvyššího hodnocení je 255 měsíců. Držitelem titulu za nejvíce po sobě jdoucích profesionálních turnajových vítězství je Garri Kasparov, stejný počet vyhraných šampionátů má ale také Emanuel Lasker.

7. Významné osobnosti

Magnus Carlsen

Je to norský šachový velmistr narozen 30. listopadu 1990, který je bývalým pětinasobným mistrem šachu (2013-2023) a v dnešní době čtyřnasobným mistrem světa v rapid šachu a šestinasobným mistrem světa v bleskovém šachu. Carlsen si od 1. července 2011 drží pozici 1 ve světovém šachovém žebříčku FIDE a zaostává pouze za Garrym Kasparovem v době strávené jako nejlépe hodnocený hráč na světě. Jeho nejvyšší hodnocení 2882 elo je nejvyšší v historii. Je také držitelem rekordu v nejdelší sérii bez porážky na elitní úrovni v klasickém šachu.

Carlsen, šachový mistr, skončil na prvním místě ve skupině C šachového turnaje Corus krátce poté, co mu bylo 13 let, a o několik měsíců později získal titul velmistra. V 15 letech vyhrál Norský šachový šampionát a v 17 letech skončil společně na prvním místě v nejvyšší skupině Corus. Ve věku 18 let překonal rating 2800 elo, v té době byl nejmladším, komu se to podařilo. V roce 2010 se ve svých 19 letech dostal na 1. místo ve světovém žebříčku FIDE jako nejmladší člověk, kterému se to kdy podařilo.

Carlsen se stal mistrem světa v šachu v roce 2013, když porazil Viswanathana Ananda. Následující rok si udržel svůj titul proti Annanovi a v roce 2014 vyhrál World Rapid Championship i World Blitz Championship, čímž se stal prvním hráčem, který držel všechny tři tituly současně, což zopakoval v letech 2019 a 2022.[4][5]

Obhájil svůj klasický světový titul proti Sergeji Karjakinovi v roce 2016, Fabianu Caruaně v roce 2018 a Ianu Nepomniachtchimu v roce 2021. Odmítl obhajovat svůj titul proti Nepomniachtchimu v roce 2023.

8. Moje šachová kariéra

V první třídě jsem se přihlásil do šachového kroužku a tam to všechno začalo. Trénoval mě pan František Baláž a Martin Pokladník. Ve druhé třídě jsme jeli na náš první turnaj a tam jsme skončili 6. nebo 5. Pamatuji si, že když jsme přijeli s diplomem, dostali jsem sladkosti. Takto jsem trénoval do mé čtvrté třídy. Na dalším turnaji jsme skončili 3. a odjeli jsme s medailí, s diplomem a opět se sladkostmi. A tak jsem zase trénoval a 20. 12. 2018 byl můj první turnaj v rapidu, což je 15 min pro každého. Tam jsem skončil poslední, tak jsem zase trénoval až do 5. třídy. Tehdy jsme jeli na turnaj a skončili jsem 2. a následoval turnaj v Břeclavi, kde jsme skončili 6, což byla velká škoda, protože kdybychom vyhráli, mohli jsme se dostat do finále. Během 7. a 8. třídy jsme neměli žádné turnaje, protože byl Covid-19, a tak jsme alespoň intenzivně trénovali online. Na posledním turnaji jsme skončili 1. a druhá skupina skončila 3. Měl jsem se účastnit zápasu v Břeclavi, ale stal se mi nepříjemný úraz, tak jsem nemohl jet, což mě moc mrzí.

9. Závěr

V mojí ročníkové práci jsem vás seznámil s tématem šachy, dále s tím, co jsou šachy, s pravidly a taktikou. Představil jsem vám osobnosti, mistrovství světa a moji kariéru. Téma šachy jsem jsi vybral, protože se jim věnuji už 9 let.

8. Resumé

In my thesis I introduced you to the topic chess. Described why chess in role, tactics, famous personalities and also my own chess. I have been playing chess for 9 years and it is my favorite sport.

9. Zdroje

Kniha

Ladislav Alster: Šachy hra královská

Obrázky

1. https://www.google.com/search?q=pesec+sachy&client=firefox-b-d&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiJxOz9y4_AhWgg_0HHSzwAfIQAUoAXoECAIQAw&biw=968&bih=848&dpr=1#imgrc=j5Sv8Sq8ozqo4M

2. https://www.google.com/search?q=strelec+sachy&tbm=isch&ved=2ahUKEwjPs5yLzl_AhXgvicCHVN6DHIQ2-cCegQIABAA&oq=strelec+sachy&gs_lcp=CgNpbWcQAziFCAAQgAQ6BggAEAcQHioICAAQBRAHEB46CAgAEAgQBxAeUK0KWPorYO8taANwAHgBgAHaBYgBtwySAQqxMC4xLjYtMzGgBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nwAEB&sclient=img&ei=8t5uZMyG-D9nsEP0_SxkAc&bih=848&biw=968&client=firefox-b-d#imgrc=FtFFR9G0j1oMeM

3. https://www.google.com/search?q=jezdec+sachy&tbm=isch&ved=2ahUKEwiSx4SPzl_AhVSmcCHcp0A40Q2-cCegQIABAA&oq=jezdec+sachy&gs_lcp=CgNpbWcQAzoFCAAQgAQ6BggAEAcQHIDXB1jbKmDkK2gAcAB4AIABaogBogWSAQM3LjGYAQCg

4. https://www.google.com/search?q=vez+sachy&tbm=isch&ved=2ahUKEwies9a4zI_AhW4picCHdPhDgwQ2-cCegQIABAA&oq=vez+sachy&gs_lcp=CgNpbWcQAziHCAAQGBCABDoFCAAQgAQ6BggAEAcQHIDOCVi6HmCelGgAcAB4AIABZlqBrQOSAQM0LjGYAQCgAQGgAQtdnd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=Ud9uZJ7HL7jNnsEP08O7YA&bih=848&biw=968&client=firefox-b-d#imgrc=ByWcDyzmCrO8fM

https://www.google.com/search?q=dama+sachy&tbm=isch&ved=2ahUKEwiL97TdZl_AhU8mScCHaqEA00Q2-cCegQIABAA&oq=dama+sachy&gs_lcp=CgNpbWcQAziGCAAQCBAeOggIABAIEAcQHICjBlijBmCwB2gAcAB4AIABR4gBigGSAQEymAEAoAEBggELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=nt9uZlUwMryynsEPqomO6AQ&bih=848&biw=968&client=firefox-b-d#imgrc=oOFH8XFJLm65NM

https://www.google.com/search?q=kr%C3%A1l+%C5%A1achy&tbm=isch&ved=2ahUKEwiNoOPezl_AhX8mScCHVFVBqMQ2-cCegQIABAA&oq=kral++sachy&gs_lcp=CgNpbWcQARgAMgUIABCABDoGCAAQCBAeOgclABCKBRBDOgYIABAHEB46CAgAEAUQBxAeOggIABAIEAcQHICTCljVH2CjKWgAcAB4AIABaYgBwQSSAQM2LjGYAQCgAQGgAQtdnd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=od9uZM3LKfyznsEP0agZmAo&bih=848&biw=968&client=firefox-b-d#imgrc=xAaORYv2Nzr3jM&imgdii=UdA5OXoSJqY1XM

https://www.google.com/search?q=damsky+gambid+%C5%A1achy&tbm=isch&ved=2ahUKEwihzqP1zl_AhVapicCHYMQDv8Q2-

[cCegQIABAA&oq=damsky+gambid+%C5%A1achy&gs_lcp=CgNpbWcQAzoFCAAQgAQ6BggAEAcQHjoGCAAQCBAeOgclABAYEIAEOggIABAIEAcQHjoICAAQBRAHEB46BwgAEIoFEENQtwZYomVgsGloAXAAeACAANKIAaAMkgECMTmYAQCgAQGgAQtd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=0N9uZOGmNdrMnsEPg6G4-A8&bih=848&biw=968&client=firefox-b-d#imgrc=yCpLjE8w29YWQM](https://www.google.com/search?q=mat+blazni+%C5%A1achy&gs_lcp=CgNpbWcQAzoFCAAQgAQ6BggAEAcQHjoGCAAQCBAeOgclABAYEIAEOggIABAIEAcQHjoICAAQBRAHEB46BwgAEIoFEENQtwZYomVgsGloAXAAeACAANKIAaAMkgECMTmYAQCgAQGgAQtd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=0N9uZOGmNdrMnsEPg6G4-A8&bih=848&biw=968&client=firefox-b-d#imgrc=yCpLjE8w29YWQM)

https://www.google.com/search?q=mat+blazni+%C5%A1achy&tbm=isch&ved=2ahUKEwjx_56XzY_AhW5rycCHffbAv0Q2-cCegQIABAA&oq=mat+blazni+%C5%A1achy&gs_lcp=CgNpbWcQAzoHCAAQigUQZzoFCAAQgAQ6BggAEAcQHjoICAAQBRAHEB46CAgAEAgQBxAeOgYIABAIEB5QvS9YyVFg71RoAHAAeACAANKIAekHkgECMTKYAQcGgAQGgAQtd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&sclient=img&ei=GOBuZPGTBrnfnsEP97eL6A8&bih=848&biw=968&client=firefox-b-d#imgrc=ljaMiepchRJ08M

https://www.google.com/search?q=siciovska+obrana&tbm=isch&ved=2ahUKEwiJqN2rzY_AhWEnCcCHdWVctkQ2-cCegQIABAA&oq=siciovska+obrana&gs_lcp=CgNpbWcQAzoICAAQgAQQsQM6BQgAEIAEOggIABCxAXCDAToFCAAQsQM6BwgAEBMQgAQ6CAgAEAUQHhATOgYIABAeEBNqgwIY7kZqk0hoAHAAeACAAXWIAYwLkgEEMTYuMZgBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nsAEAwAEB&sclient=img&ei=Q-BuZMn6A4S5nsEP1auqyA0&bih=848&biw=968&client=firefox-b-d#imgrc=A176xexudldjoM

https://www.google.com/search?q=mistrovstvi+svet+sahy+logo+fide+world&tbm=isch&ved=2ahUKEwjF5I7kzY_AhUFrycCHUr6D_sQ2-cCegQIABAA&oq=mistrovstvi+svet+sahy+logo+fide+world&gs_lcp=CgNpbWcQA1CvBljZO2DWPGgBcAB4AIABc4gB0QiSAQQxMS4ymAEAoAEBggELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=ueBuZIWkE4XensePyyS_2A8&bih=848&biw=968&client=firefox-b-d#imgrc=6uv_OL3TNqqfqM&imgdii=V2QCdXEuVaxwkM

<https://www.theguardian.com/sport/2020/jan/09/magnus-carlsen-i-will-always-be-proud-no1-fantasy-football-chess>